

Rapport 2011:93

Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll

Kabelschaktning i Berga och Vimanshäll

Intill RAÄ 69, 192 och 407
Stadsdelarna Vimanshäll och Berga
S:t Lars socken
Linköpings kommun
Östergötlands län

Olle Hörfors

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Kabelschaktning i Berga och Vimanshäll

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte och frågeställningar	4
Metod och dokumentation	4
Resultat och tolkning	7
Referenser	7
Tekniska uppgifter	8

Omslagsbild: Stensättningen RAÄ 69:1 är hela 13 m i diameter stor och försedd med en kraftig kantkedja. Bild Olle Hörfors 2011.

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

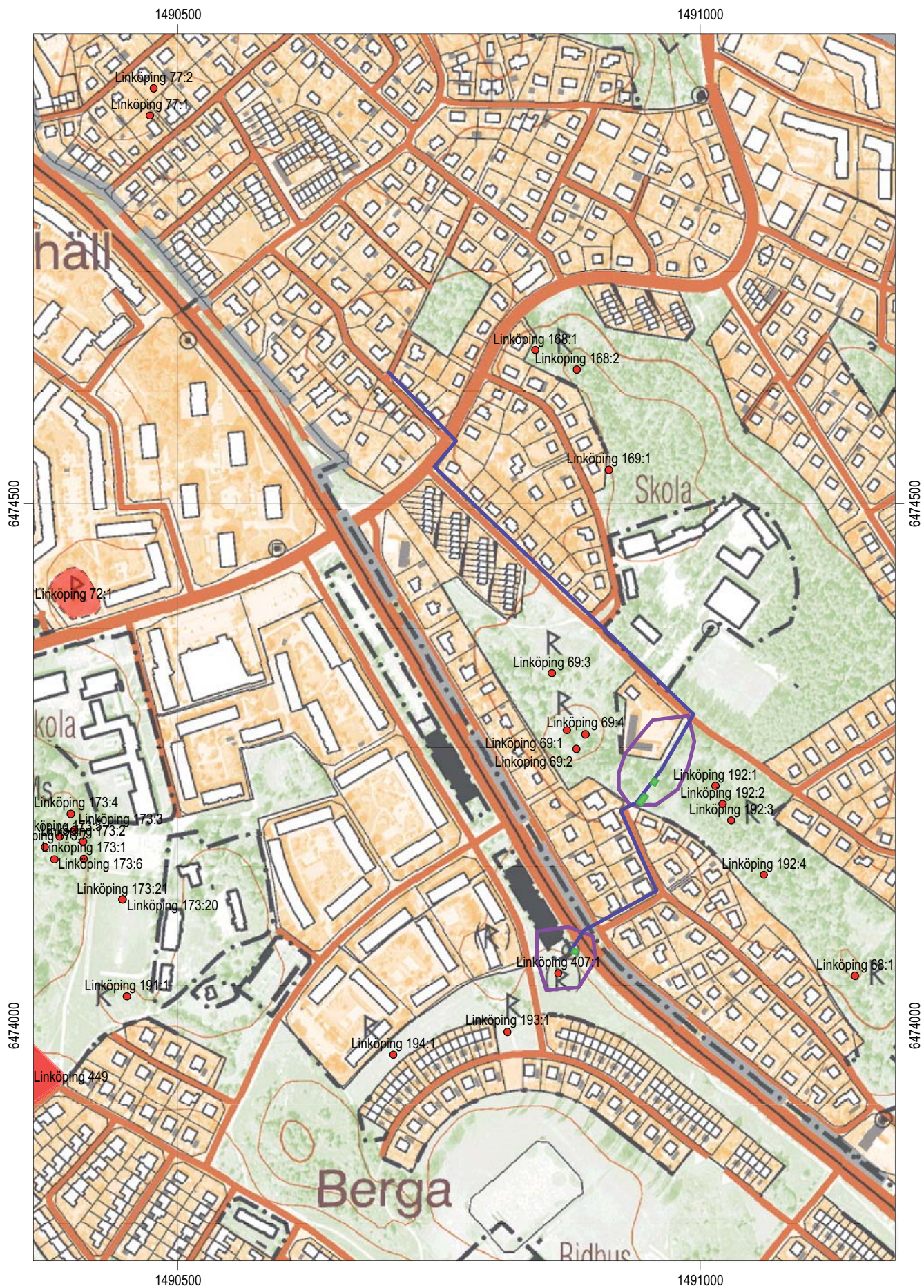
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

I oktober och november 2011 utförde Östergötlands museum en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll på sträckan Kroggatan i stadsdelen Vimanshäll via Häggvägen och ned till Hovetorpsgatan i stadsdelen Berga. Den antikvariska kontrollen utfördes på två ställen dels i dalen mellan fornlämningarna RAÄ 69 och 192 och dels vid södra delen av det södra parkeringsdäcket på Hovetorpsgatan (RAÄ 407). Ingenting av arkeologiskt intresse framkom.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 8F 4i. Den planerade sträckningen för elledningen (blå) löpte från Kroggatan i stadsdelen Vimanshäll, via Häggvägen och ned till Hovetorpsgatan i stadsdelen Berga. Antikvarisk kontroll bedömdes vara nödvändig på två ställen (gula markering). Skala 1:5 000.

Inledning

I oktober och november 2011 utförde Östergötlands museum en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll på sträckan Kroksgatan i stadsdelen Vimanshäll via Häggvägen och ned till Hovetorpsgränd i stadsdelen Berga. Uppdragsgivare var Utsikt Nät AB genom Erika Hedman. Antikvariskt ansvarig var arkeolog Olle Hörfors, Östergötlands museum, som också skrivit rapporten.

Områdesbeskrivning

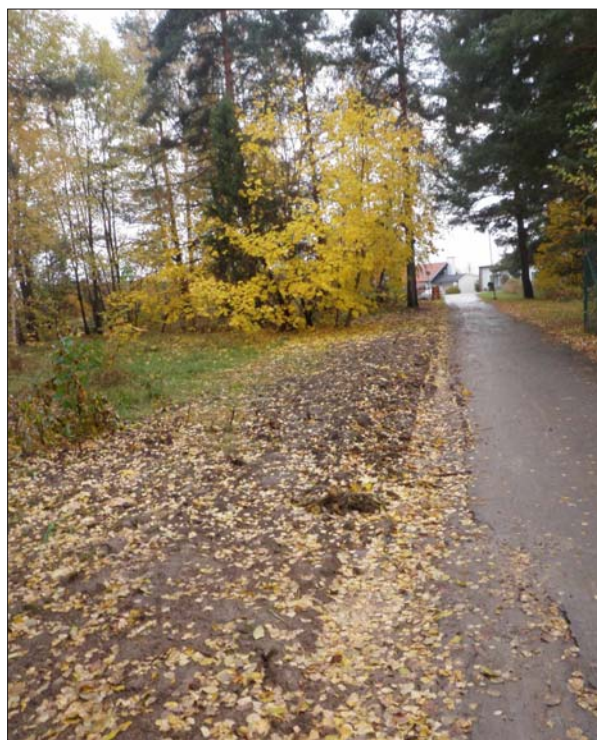
Stadsdelarna Vimanshäll, Ånestad och Berga ligger söder om Linköpings stadskärna i ett landskap som ursprungligen tillhörde övergångsbygden mellan slätt och skogsbygd. Berga ingick fram till 1950-talet i det militära övningsområdet tillsammans med det område som idag utgörs av Tinnerö eklandskap. Denna typ av landskap är relativt flackt med uppstickande moränkul-lar och urbergskärnor. Urberget är ofta i form av berg idagen. Mellan kullarna ligger sänkor med lerhaltiga och sandiga jordar. Vegetationen är frodig och växlande. På de flacka ytorna dominerar det öppna beteslandskapet med gräs, ängsblommor, hassel och ek. Moränkullarna är skogsbeklädda. Denna landskapsform är synnerligen fornminnesrik. Särskilt framträdande är lämningarna från den äldre järnåldern. De nuvarande stadsdelarna byggdes ut främst under 1950-talet även om senare kompletteringar gjorts. Vid utbyggnaden sparades de då kända fornlämningarna, huvudsakligen gravar i form av störrestensättningar ut. Dessa var ofta belägna i naturliga höjdparter. Ett större gravfält, RAÄ 60, i södra delen av Berga grävdes dock ut.

I elschaktets sträckning finns i en före detta hagmark, nu park med tallskog, ett antal fasta fornlämningar. Öster om kabelsträckningen ligger fyrastensättningar, varav en osäker (RAÄ 192). Väster om samma sträckning ligger ytterligare fyrastensättningar (RAÄ 69). Ett par av dessa har ansevärd storlek och höjd (se framsidan).

I söder där kabelsträckningen är tänkt att mynna ligger RAÄ 407, en boplatz med osäker utsträckning och omfattning samt två hållristningslokaler (RAÄ 193 och 194). Boplatsen registrerades då en härdgröpp framkom i samband med uppsättandet av den nuvarande elstationen (www.raa.fmis.se).

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska förundersökningen i form av antikvarisk kontroll var att fastställa huruvida fast fornlämning skulle komma att beröras av den planerade exploateringen. Lämningar som påträffades avsågs att dokumenteras avseende karaktär och utbredning och om de var möjligt inom ramen för arbetet även begränsas.

Figur 3. Det igenlagda elschaktet löpte på södra sidan av gång/cykelvägen mellan RAÄ 69 och 192. Schakt 2 upptogs framför det gula trädet och schakt 1 strax bakom detsamma. Foto Olle Hörfors, ÖM.

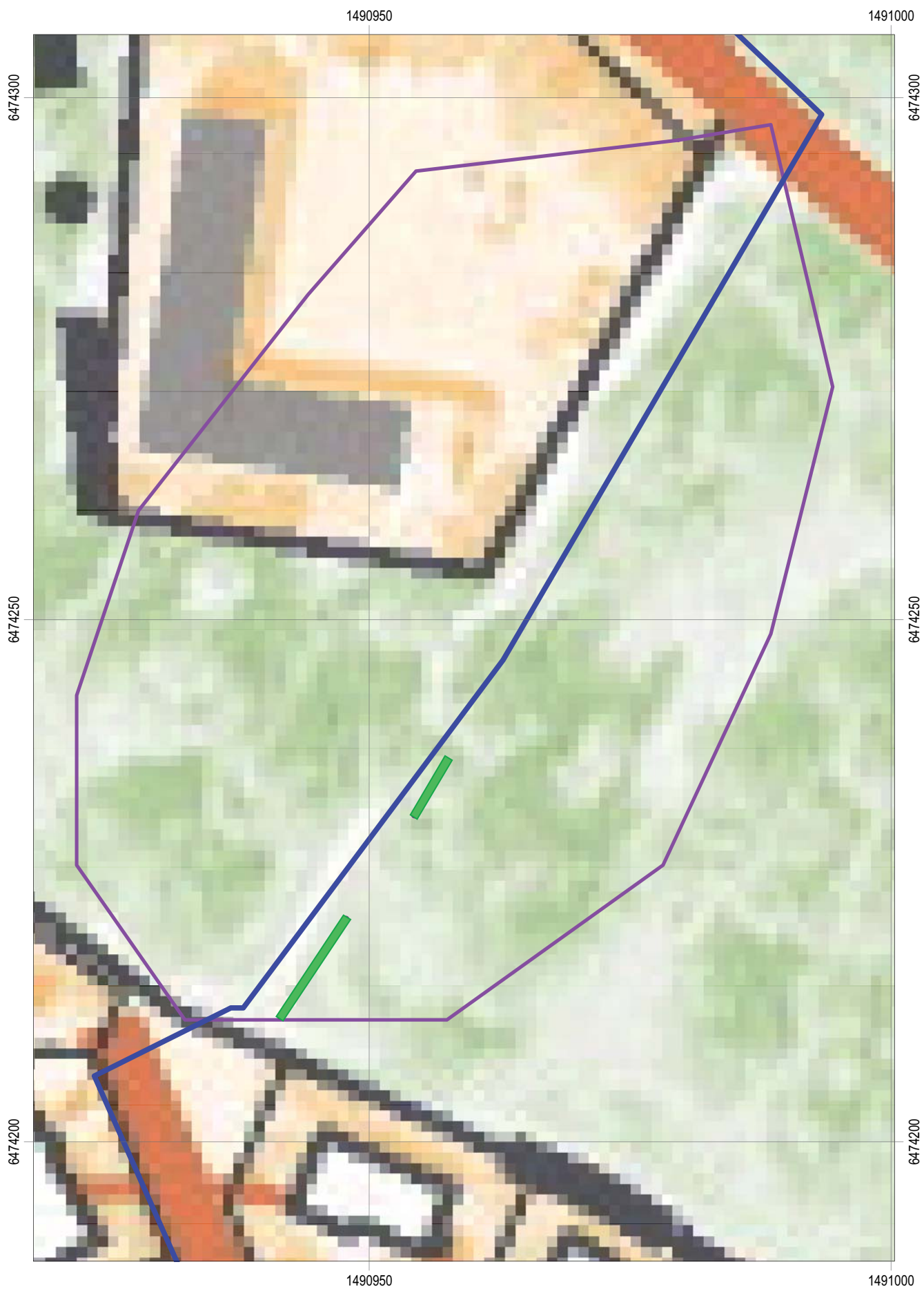
Fornlämningar som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras. Förundersökningens resultat skulle ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta beslut i ärendet.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen inleddes med en besiktning i fält. Därvid kunde det konstateras att det i slutningen söder om den storastensättningen, RAÄ 69:1 (se framsida), och ned till den tänkta schaktsträckningen fanns fornlämningsliknande strukturer i form av rektangulära stenröjda ytor och terrassliknande uppbyggnader i marken. Strukturerna bedömdes eventuellt härröra från forntida odling eller från en boplatz.

Efter besiktningen var den arkeologiska förundersökningen avsedd att genomföras i form av en antikvarisk kontroll i samband med schaktningarna. Till följd av en kommunikationsmiss mellan olika arbetsledare hos uppdragsgivaren kom undertecknad aldrig att underrättas om när schaktningarna skedde. Istället genomfördes en efterundersökning då provschakt upptogs intill de tidigare upprädda elschakten. Dessa placerades på de ställen där det bedömdes att fornlämnings skulle kunna förekomma.

Då inget av arkeologiskt intresse framkom inskränktes dokumentationen till digitala foton.

Figur 4. Schakt 1 och 2. Skala 1:500.

Figur 5. Schakt 3. Skala 1:500.

Resultat och tolkning

Vid fältbesiktningen framkom i sluttningen söder om den stora stensättningen, RAÄ 69:1, och ned till den tänkta schaktsträckningen fanns fornlämningsliknande strukturer i form av rektangulära stenröjda ytor och terrassliknande uppbyggnader i marken. Strukturerna bedömdes eventuellt härröra från forntida odling eller från en boplats. Två provschakt öppnades därför längs med gång/cykelbanans södra sida där elschaktet också låg. Schakten var 12 respektive 10 m långa och 0,5 m breda. I det sydvästra av schakten kunde störningar av tidigare grävverksamhet i form av sprängsten, tegel, tegelflis med mera iakttas. Bland fynden ingick ett stag till en elstolpe. Detta tolkades som att grävverksamhet skett här i samband med det första grävande av elschakt på platsen samt med äldre uppsättande och nedtagande av elstolar. I övrigt framkom ingenting av arkeologiskt intresse.

Vid elstationen och RAÄ 407 upptogs ett 7 m långt och 0,5 m brett schakt. Inte heller här framkom någonting av arkeologiskt intresse.

Referenser

- Larsson L Z 1997. *13 mindre områden inom Berga, Viding-sjö, Ånestad och Aska*. Arkeologisk utredning etapp 1. Linköpings stad och Slaka socken. Östergötland. Rapport Riksantikvarieämbetet UV-Linköping 1997:34
- Samuelsson F. 2007. *Hjortvägen 4*. Inför fjärrvärme. Arkeologisk förundersökning. Intill RAÄ 192. Kvarteret Tätörten 2, Johannelund. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län, Rapport ÖLM 2007:39
- Svarvar K. 2007. *Nya belysningsstolpar utefter Visträgen och Högdalsgatan*. Arkeologisk förundersökning. Intill RAÄ 407 Vimanshäll 1:1, Österberga 1:1. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län, Rapport ÖLM 2007:76

Tekniska uppgifter

Område	Vimanshäll, Ånestad och Berga
Fastighetsbeteckning	Häggvägen mfl invid Ånestadsskolan
Socken	Linköping S:t Lars
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	Intill RAÄ 69, 192 och 407
Ekonomiska kartans blad	085 48 (8F4i Blästad)
Koordinater	X 6474240 Y1491130
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Höjdsystem	Rikets
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll
Länsstyrelsens dnr	431-3-10
Länsstyrelsens beslut	-
Länsstyrelsens handläggare	Malin Backman
ÖLM dnr	36/10
Kontonr	531065
Uppdragsgivare	Utsikt Nät AB
Kostnadsansvarig	Utsikt Nät AB
Projektledare	Olle Hörfors
Fältarbetsid	-
Fynd	-
Foto filmnr	Digitala bilder
Analyser	-
Grafik	Olle Hörfors
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2011:93 © Östergötlands museum

I oktober och november 2011 utförde Östergötlands museum en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll på sträckan Krogatan i stadsdelen Vimanshäll via Häggvägen och ned till Hovetorpsgatan i stadsdelen Berga. Den antikvariska kontrollen utfördes på två ställen, dels i dalen mellan fornlämningarna RAÄ 69 och 192 och dels vid södra ändan av det södra parkeringsdäcket på Hovetorpsgatan (RAÄ 407). Ingenting av arkeologiskt intresse framkom.